

Les cançons de l'Àlícia i la cerimònia del te. Aprentatge i servei amb infants petits

Presentació

A partir d'una proposta tantes vegades feta a l'esplai: construir el cançoner del grup, us proposem treballar les TIC i anar una mica més enllà amb una activitat que s'estructura a través de la metodologia d'aprenentatge servei (APS).

A cada cerimònia per preparar el te màgic de l'Àlícia cantem una cançó, i poc a poc, ampliem el nostre cançoner. Volem aprofitar aquestes cançons i fer un recull que després compartirem amb una entitat propera.

L'ingredient màgic que aconseguirem amb aquesta activitat seran unes fulles de menta.

Objectius Educatius

1. Acostumar-se als rituals de tracte social i convivencial: saludar, dir si us plau, no cridar ni interrompre, etc.
2. Acostumar-se a les normes bàsiques de seguretat en el seu comportament viari: semàfors, andanes, autocars, trens.
3. Reconèixer, en el seu entorn, allò que està malament (els comportaments

agressius, egocèntrics o elitistes) enfront d'allò que està bé (els comportaments respectuosos, solidaris o afectuosos) i comencin a reflexionar sobre aquestes qüestions.

4. Millorar la seva orientació espacial i temporal: davant, darrere, esquerra, dreta, a dalt, a baix, què va primer, què va després...
5. Desenvolupar l'atenció, la concentració i la capacitat d'expressar-se en el diàleg entre iguals i amb adults.
6. Començar a comprendre el sentit i la utilitat de l'organització, del repartiment de responsabilitats, de la previsió...
7. Desenvolupar la capacitat creativa i imaginativa, i aprendre a adaptar-se a situacions noves.
8. Manifestar simpatia i respecte envers altres infants o persones amb costums, activitats o formes de vida diferents de la seva.
9. Desenvolupar una actitud positiva envers la participació, la responsabilitat personal i el compromís amb les normes de convivència del grup i amb sentir-se part de l'entitat.

10. Gaudir de les activitats i la vida de grup, el valorin positivament i tornin a casa contents, explicant el que han fet.

Centre d' Interès i Ambientació

• Arribem a l'esplai: Alícia ha crescut!

Els nens i nenes arriben a l'esplai es troben amb un senyal ben marcat al mesura-alçada; el gotet que havien omplert de te màgic, totalment sec; l' Alícia ha crescut!! Una carta amb lletra grossa i dibuixos ens explica:

Estimats amics i amigues,

Sóc molt feliç!!! Amb el vostre ajut estic a punt d' aconseguir tornar a ser una nena com abans. Falta molt poc, però encara necessito que continueu buscant alguns ingredients per fer el te màgic i créixer una mica més.

El Conill Blanc i el Barreter us donaran més pistes per ajudar-me a aconseguir-ho...

Fins aviat,

Alícia.

• Escoltem el conte La contradansa de les llagostes

El Barreter i el Conill Blanc arriben carre-

gats d' instruments musicals; una guitarra, unes maraques, un timbal, uns picarols, un triangle..., i partitures de música. Com sempre, venen discutint l' un amb l' altre, de si això no es toca així, allò és millor fer-ho amb la mà i no amb el peu...en fi, no es posen d' acord.

Quan aconseguen seure i tranquil·litzar-se una mica, els pregunten què fan amb aquests instruments, i els expliquen que volen aprendre a tocar-los per fer un cançoner. La música i les cançons alegren la vida de les persones i les ajuden a expressar els sentiments i allò que pensen. Ells volen fer feliç a la gent i volen aprendre cançons noves. Els podem ajudar???

Deixen tots els instruments i les partitures perquè els nens i nenes aprenguin a tocar-los i així els ensenyin noves cançons.

Els demanen quin és l'ingredient que cal posar al te. El Barreter no el recorda, però creu que té a veure amb les danses de les Llagostes. ¿Les danses de les Llagostes? Mentre el Barreter fa memòria, tots seuen al voltant i escolten una història que, a mitges, els expliquen el Conill Blanc i el Barreter.

En el conte original d'Alícia, l'episodi es diu "La Contradansa de les llagostes".

Sinopsi

El Grifó i la Tortuga d' imitació intenten ensenyar a l' Alícia, la Contradansa de les Llagostes, cantant i ballant, i després fan que la noia els expliqui les seves aventures des del començament. Finalment, el Grifó i l' Alícia tornen al jardí de la Reina on s' està començant un judici.

Un cop el Conill Blanc i el Barreter han acabat el conte, el Conill Blanc demana al Barreter que faci memòria de quin és l' ingredient que necessiten pel te. El Barreter intenta recordar, es despista, mig s'adorm (i l'hem d'espavilar), però finalment:

L' ingredient pel te màgic són unes fulles de menta!!

• Què ens proposen el Conill Blanc i el Barreter?

El Conill Blanc i el Barreter proposen als nens i nenes un seguit d'activitats per ajudar Alícia a créixer novament:

- Fer un recull de les cançons que més els agrada cantar al grup.
- Gravar-les en un CD.
- Anar a cantar-les al Casal d' Avis del barri que de segur els farà molt feliços tenir una visiti del grup i escoltar les seves cançons. (Pels grups de 5-6, 7-8 anys)

• Fem el te màgic

Arriba el moment de fer el te màgic. Els avis del Casal ens han aconseguit l' ingredient: fulles de menta. Prepararem la tetera amb l' aigua i aboquem les fulles de menta. Remenem i remenem, cantant algunes de les cançons que més ens agraden fins que el te està preparat.

Amb un cullerot, el monitor o monitora aboca una mica de te al got d'Alícia (que ha de ser proporcional a la mida d'Alícia actual), i el deixa en un lloc visible i arretrat.

Descripció de l' activitat

Activitats

1. Cançoner dels nens i nenes de 3 i 4 anys.

En aquest grup la proposta no passa per un APS, sinó per un recull de cançons que ens serveixi per dinamitzar el grup i facilitar utilitzar les cançons com a eines en la nostra tasca educativa.

El cançoner per aquestes edats pot ser col·lectiu, de tot el grup. Proposem combinar un cançoner escrit, a través del qual

podem treballar l' inici a la lectura, la identificació de les lletres, i serveix perquè tots els monitors puguin cantar les cançons..., i per una altra banda, un "guant cançoner" que podrem portar a qualsevol lloc i que ens ajudarà a dinamitzar aquest temps de cançons.

El cançoner escrit.

Ha de ser en un format que faciliti que tothom el pugui veure i una fàcil manipulació pels nens i nenes. Ha de tenir poca lletra i aquesta ha de ser "lletra de pal" ja que és amb la que estan aprenent a llegir. Ha de tenir dibuixos que ajudin a explicar de què parla; quins són els personatges o elements de la història ...

Un bon format pot ser tamany cartolina. Cada full pot ser una cartolina i podem jugar amb el color d' aquestes.

El "guant cançoner"

És això, un guant de llana, del color que vulguem, que ens servirà de suport per veure quina és la cançó que cantarem. També ens ajudarà a fer silenci, captar l' atenció del grup... El guant serà el suport sobre el qual enganxarem els dibuixos que faran referència a les cançons que tenim recollides en el nostre cançoner escrit. És important que els dibuixos identificatius que hem

utilitzat en el cançoner escrit, siguin els mateixos que els que utilitzem amb el guant. Aquest dibuixos que enganxem al guant han de tenir una mida prou gran per ser identificats pels nens i nenes. Han d' estar plastificats (amb aeronfix) i tant els dibuixos com el guant, han de portar un tros de bel-cor adhesiu al darrera, per enganxar entre ells.

El "guant cançoner" pot tenir nom, el podem decorar com nosaltres vulguem, cada dit un personatge, amb lletres, amb una boca....Perquè sigui més màgic, hauria de viure dins d' una capsa o bossa on també guardem els dibuixos de les cançons. Com és un guant màgic, pot comunicar-se amb el monitor que el porta, parlant molt fluixet a la orella...

Pensem que no estaria malament poder utilitzar les possibilitats que ens donen les noves tecnologies per enregistrar les cançons del grup en un cd, que podem utilitzar en diferents moments del curs, portar a les colònies...

2. Una proposta d' APS per a nens i nenes de 5 a 8 anys.

Amb aquestes edats, la nostra proposta vol anar més enllà, i convertir

l' activitat de fer el cançoner en un Aprenentatge nou i un Servei a la Comunitat.

L'aprenentatge servei és una proposta educativa que combina processos d'aprenentatge i de servei a la comunitat en un sol projecte ben articulat en el qual els participants es formen tot treballant sobre necessitats reals de l'entorn amb l'objectiu de millorar-lo.

L'aprenentatge servei és, doncs, un projecte educatiu amb utilitat social.

La relació circular que s'estableix entre l'aprenentatge i el servei genera una nova realitat que intensifica els efectes de cada un per separat. L'aprenentatge millora el servei a la comunitat, perquè aquest guanya en qualitat, i el servei dóna sentit a l'aprenentatge, perquè allò que s'aprèn es pot transferir a la realitat en forma d'acció.

2.1. APS: Les cançons de l' Àlícia i la cerimònia del te.

La nostra proposta d' APS s' emmarca dins l' àmbit de l' Intercanvi generacional: projectes que pretenen apropar col·lectius de diferents edats amb l'objectiu de facilitar el coneixement mutu i l'intercanvi de coneixements, sabers i habilitats.

De forma sintètica, l' activitat consistirà en fer un recull de cançons, enregistrar-les i portar-les al Casal d' Avis del barri, tot compartint un berenar amb els avis que allà es reuneixen.

Com definim aquesta proposta d' Aprenentatge Servei.

- **Un mètode per a l'educació, per a totes les edats i que ha de comptar amb un espai temporal precís**

S'aplica en àmbits educatius formals i no formals, a qualsevol edat i en totes les etapes educatives. Convé situar l' experiència dintre de les possibilitats temporals de cada entitat, secció o grup, en funció a la dimensió que li vulguem donar. La podem ubicar en casals, grup de dissabte, activitats entre setmana i altres.

- **Un servei per aprendre i col·laborar en el marc de la reciprocitat**

Concep el servei com una resposta davant la situació força generalitzada de desconexió entre col·lectius de diferents edats, i sobre tot, del poc valor que la nostra societat dona a la vellesa. El servei permetrà aplicar coneixements previs: formular interrogants intel·lectuals i cívics, i ser font d'experiències que obrin a noves adquisicions. Serà un esforç de cooperació, un exercici de responsabilitat i un espai de

col·laboració recíproca on totes les parts ofereixen i reben quelcom de valor.

- **Un procés d'adquisició de coneixements i competències per a la vida**

Desenvolupa processos conscients, planificats i sistemàtics d'ensenyament i aprenentatge que relacionen tasques de servei amb continguts i competències rellevants. Els nens i nenes aprendran els ritmes i les lletres de les cançons, i a través de les TIC a processar textos, programes de dibuix per crear les il·lustracions, enregistrar les cançons, fer còpies dels CD's... Aprendran competències per la vida com l'empatia, el companyerisme, prendre la iniciativa davant situacions que volem transformar...

- **Un mètode de pedagogia activa i reflexiva**

S'inspira en una pedagogia de l'experiència, participació activa, reflexió, interdisciplinarietat i resolució de problemes, cooperació, immersió en pràctiques de valor i avaluació múltiple. Compartir des del grup la vivència d'una experiència transformadora de la quotidianitat i on cada nen i nena té un paper i és protagonista. Una pedagogia d'aquestes característiques requereix que l'educador tingui una visió més enllà del grup i de l'entitat i sigui un lligam amb la realitat del barri.

- **Una xarxa de "partenaires" i instàncies de connexió i suport**

Requereix un treball en xarxa que coordini les dues entitats que hi participaran. Aquesta complicitat permetrà que l'esplai s'obri al seu entorn, els nens i nenes coneguin altres persones que viuen al barri, i que la saviesa i els coneixements dels nostres avis no es perdi, i que contribueixin en l'educació dels nens i nenes del barri, amb la idea de ciutat educadora, on tot el teixit ciutadà exerceix alguna acció formativa.

- **Activitats amb impacte formatiu i transformador**

Incideix en l'aprenentatge de continguts intel·lectuals, afectius i de comportament; desenvolupa competències aplicables a diversos àmbits vitals; reviu el pensament crític i la responsabilitat cívica; transmet valors i virtuts que fomenten el desenvolupament personal i la ciutadania, i contribueix a millorar l'entorn social, així com les entitats implicades en el projecte.

2.1.1. Etapes d'una experiència d'Aprenentatge Servei.

És convenient tenir presents els següents passos que pauten el procés que va de la concepció del projecte a la seva avaluació final.

Etapes d'una experiència d'Aprenentatge Servei

Preparació del Projecte	I. Per on començar? II. Esbossar el projecte. III. Establir relacions amb entitats socials.	Aquesta primera etapa ve molt definida per la proposta que recollim en aquesta fitxa. Sobre tot, cal establir contacte i relació amb el Casal d'Avis si l'entitat no en té. Presentar-los la proposta i veure com els podem implicar.
Realització del Projecte	IV. Planificació amb el grup. V. Execució amb el grup VI. Cloenda amb el grup.	Un treball fonamental amb el grup serà donar-los a conèixer el Casal d'avis, fer una visita, que ens pot servir perquè des del Casal se'ns faci l'encàrrec. Això serà un element important de motivació pel grup La Cloenda cal que sigui un espai compartit entre els avis i el grup de nens i nenes, on cadascú doni i rebi alguna cosa: les cançons, un berenar, uns contes... Podem fer la cerimònia del te plegats.
Avaluació del Projecte	VII. Avaluació de tot el procés.	És important no només recollir la valoració que en fa de l'experiència l'equip de monitors/es sinó intentar que l'avaluació reculli les opinions de tothom que s'ha implicat.

2.1.2. Aspectes a tenir en compte a l'hora d'ensenyar cançons.

1. Preveure els aspectes circumstancials (Espai tancat o obert, dimensions, temperatura, obstacles, hora...)
2. Preveure els aspectes personals de la colla (Edat, actitud, posicionament, objectius...)
3. Davant el boicot CANVI (facial, to, mirada, corporal, activitat, ritme...)
4. Buscar i donar entrada a la participació i a la iniciativa dels nens (assolirem seguretat i motivació)
5. Dedicar cançons ens ajuda a apropar-nos al grup. Disposarem de moltes oportunitats per a reconèixer la vàlua dels nens i ells sempre agraeixen (a la seva manera) els reforços positius que els fem.
6. L'aprenentatge pot ser un objectiu (potser no cal saber cantar perfectament una cançó)
7. Compte en trepitjar altres monitors (repartir el pes en un o dos i fer-ho rodar)
8. "Tots podem fer d'animadors"

9. Anem en compte amb els imperatius, sempre és millor utilitzar els verbs amb 1ª persona del plural i, a poder ser, amb una mica de mà esquerra i cordialitat.
10. Quan triem voluntaris hem d'estar segurs que més d'un es mostrarà animat. En cas contrari aconseguiríem fer visible una actitud passiva o vergonyosa (real o no) que aviat s'encomanaria a tot el grup.
11. Hem de saber mirar als ulls de tots els membres del grup sense centrar-nos massa amb un sol grupet on sol haver-hi els qui sempre assenteixen o els qui passen de tot.
12. L'expressió facial és importantíssima. No tinguem por d'exagerar-la, els més petits ens ho agrairan i els més grans necessiten un referent sense vergonya.
13. Una bona introducció pot crear una òptima expectativa i una atenció positiva.
14. Els monitors i les monitores que toqueu la guitarra, és aconsellable que dugueu sempre una celleta, una cinta per penjar-vos-la i un joc de cordes de recanvi! Animeu-vos a ensenyar quatre acords als altres monitors i a la colla

dels més grans. (a l'esplai hi ha nascut més afeccions a la guitarra que al conservatori).

15. Compte en crear un empatx de novetats, més val que les sapiguem dosificar i les presentem a mesura que les assimillem i les fem nostres.
16. A la vegada, no està de més d'obrir-nos als nous estils musicals. En la varietat hi ha el gust.

2.1.3. Recomanacions a l'hora de plantejar l'activitat per a nens i nenes de 5 i 6 anys.

- En aquestes edats, el cançoner encara el podem plantejar com a element del grup, que construïm entre tots. Per fer-ho diferent al de 3-4 anys, pot tenir el format DIN A3. Encara que els nens i nenes ja coneixen les lletres i comencen a llegir a partir dels 5, és important que acompanyant a la lletra, que pot començar a ser "lletra lligada", mantinguem dibuixos que facin referència a les cançons.
- Ens poden semblar massa petits per plantejar una activitat relacionada amb l'ús de les TIC, però pensem que han

nascut en plena eferescència de les tecnologies de la informació i la comunicació, i la seva quotidianitat n'està plena, i l'escola també els ha iniciat en aquest coneixement. És evident que haurem d'adaptar els conceptes i les activitats a l'edat. Per exemple: poden buscar i imprimir els dibuixos de referència de cada cançó, imprimir les lletres de la portada del cançoner...

- La participació i el compromís són valors fonamentals dels nostres projectes, i en sí també són un procés d'aprenentatge que cal iniciar des de petits. Escoltar els nens i nenes per petits que siguin; les seves opinions i interessos, i implicar-los a partir d'aquests, és iniciar-los en la participació i el compromís.
- Obrir les portes de la sala del grup i sortir al carrer no ens ha de fer por. Conèixer l'entorn proper i les persones amb qui el compartim és part fonamental de l'arrelament al territori on vivim i que ens ensenya a ser ciutadans.
- És important establir un criteri per part de l'equip de monitors/es que defineixi quines cançons tindran cabuda en el nostre cançoner.

2.1.4. Recomanacions a l' hora de plantejar l' activitat per a nens i nenes de 7 i 8 anys.

- El cançoner pot ser una proposta individual, de combinació de treball personal i col·lectiu. Cada nen i nena pot tenir el seu propi cançoner i treballar de forma conjunta amb tot el grup la tria de les cançons, el format general... Podem deixar espais per la creativitat de cadascú.
- La implicació dels nens i nenes en l' ús de les TIC per l' elaboració del cançoner pot anar més enllà, i treballar programes de textos, dibuix, fotografia, iniciar recerca en internet... Sempre amb el suport del monitor.
- Els nens i nenes d' aquestes edats són molt més autònoms i madurs, per tant, és interessant que assumeixin petites responsabilitats respecte el grup i aprofitar la part de reflexió i pensament crític que hi puguem extreure de les activitats.
- És important establir un criteri per part de l' equip de monitors/es que defineixi quines cançons tindran cabuda en el nostre cançoner i quines no, i pactar-ho amb el grup.